

KOREA

I samband med min tjänstgöring i den svenska övervakningskommissionen kom den koreanska halvön att bli ett av mina huvudsakliga intresseområden. Den historiska delen döljer en intressant men plågsam era för den koreanska befolkningen. För att förstå och få en inblick i historien kräver det också en del kunskap om japan, kina och rysslands förhållande kring den koreanska frågan. Ibland tycker vi att en konflikt kan vara ganska enkel och lätt att förstå eller lösa ur ett västerländskt perspektiv. Konflikten på Koreahalvön är dock mer komplicerad än vad man kan tro i en första inblick.

Korea som land har mer och mer vuxit och kommit i blickfånget som en intressesfär för världens ögon. I allmänhet vet vi väldigt lite om den koreanska halvön. Korea kom på kartan i samband med Koreakriget. Det var många länder som kom att bidra med personal för att stödja det koreanska folket under och efter Koreakriget. Jag vill genom den här och kommande artiklar belysa tiden före, under och efter Koreakriget. Tyngdpunkten kommer att bli tiden efter. Det finns säkert lika många sätt att presentera detta som det finns personer som berörts och berättat kring Korea.

Jag kommer att avsluta med en återblick på bildandet av den övervakningskommission som blev följderna av stilleståndsavtalet samt den svenska delegationens verksamhet och utvecklingen i Panmunjeom.

Det är inte en heltäckande eller fullständig beskrivning av historien eller de verksamheter som bedrivits under de 56 år som övervakningskommissionen funnits på plats på den koreanska halvön. Min förhoppning är att vi blir klokare, mer nyfikna och bättre kan förstå det agerande som sker i frågor rörande den koreanska halvön.

Sverige och Sydkorea kan i år, 2009, fira ett 50 årigt jubileum avseende de diplomatiska förbindelserna. Under hösten och vintern kommer det att arrangeras ett antal kulturevenemang samt föredrag och konferenser kring relationerna mellan Sverige och Korea.

KOREA UR ETT HISTORISKT PERSPEKTIV

Den koreanska halvön är uppdelad i REPUBLIKEN KOREA (Sydkorea) och DEMOKRATISKA FOLKREPUBLIKEN KOREA (Nordkorea).

KOREAHALVÖN

SYDKOREA

Huvudstad: SEOUL

Språk: KOREANSKA, HANGUL
(1400)

Styre: REPUBLIK

President: LEE, Myung-Bak

Premiärminister:

49 Milj inv

99 313 km²

Självständig från Japan 1945

NORDKOREA

Huvudstad: PYONGYANG

Språk: KOREANSKA

Styre: FOLKREPUBLIC

President: KIM IL SUNG (död)

Premiärminister: KIM JONG IL

23 Milj inv

120 540 km²

Självständig från Japan 1945

Koreas historia går mycket långt tillbaka i tiden. Det första riket (Chosen) bildades år 2333 före Kristus då även den koreanska tideräkningen börjar. Enligt den koreanska kalendern borde Korea vara 4300 år gammalt. Dagens tideräkning utgår dock från den gregorianska. Det första konungariket i nordvästra Korea skapades av Tangun som var skaparens son.

Vid tiden för Kristi födelse fanns tre kungadömen. Dessa var **Koguryo**, som var landet norr om Han-floden, **Silla** i den sydöstra delen av Korea samt **Paekche** i sydväst. Buddhismen gjorde sitt intåg i Korea under denna period. Landet blev enat i och med att Silla intog de båda övriga rikena 668 efter Kristus och fram till 1910, totalt ca 1200 år, med enhetlig kultur och befolkning. Landet kom dock att både politiskt och kulturellt att var beroende av Kina ända fram till slutet av 1800-talet.

Under Silla-perioden kom man att uppfinna det utmärkta korepappret gjort på mullbärsträdets bark samt golvvärme. Koreanerna byggde golv som hade rökgångar (ondol) under golven som gav värme i husen. Dessa system används även i dagens byggnader. Huvudstaden i Korea var under perioden Kyongju, norr om Pusan som än idag är mycket rikt på kulturminnen från perioden.

År 918 ersattes Silladynastin av Koryo, som var en medeltida feodalstat. Namnet är i grunden ursprunget till Korea. Det var under denna tid som den Koreanska kulturen nådde sin höjdpunkt, nu mest känd för sin gröna celadonkeramik. Nu kom även de första metallbokstäverna för att trycka böcker. Det var faktiskt 250 år före Gutenberg.

Korea har på grund av sitt läge, inklämt mellan Kina, Japan och Ryssland, hamnat i många konflikter. Jämfört med många andra länder har dock Korea, trots så stor yttre påverkan, behållit sin särart. Kina och Japan har under långa tider stridit om Korea och ockuperat Korea i omgångar. Även mongolerna med Djingis-Khans genomförde sina härjningar i landet under 1200-talet och höll Korea besatt under 30 år. Under 1200-1350 kom Japan att besätta Korea och befolkningen fick utså mycket lidande. Det var under denna tid som det Japanska hatet växte bland den Koreanska befolkningen. Japan blev även den senaste ockupationsmakten.

Japan kom att ockupera Korea under perioden 1910-1945. Det var en mycket grym period och koreanerna tvingades att byta till japanska namn och även tala och läsa det japanska språket.

Under Koryodynastin kom huvudstaden att förläggas till Kaesong, 14 km VNV om Panmunjeom men flyttades i samband med mongolernas anfall och de samtidiga japanska piratanfallen mot kusterna till Seoul år 1360.

Den koreanska befolkningen har ständigt kämpat för en självständighet som slagits ned av olika ockupationsmakter. År 1392 kom en ny dynasti att uppstå i samband med en oblodig statskupp. Den korrupta Koryodynastin ersattes av Yidynastin efter namnet på grundaren, Yi Song-Gye. Han blev också grunden till konfucianism som statsreligion. Under denna period bildades också det koreanska alfabetet, Hangul. Alfabetet består av 24 tecken och är unikt i sitt slag i världen och också officiellt skriftspråk i Sydkorea sen 1971. Genom införandet av detta alfabet kom analfabetism att i praktiken utrotas. Fram till 1945 var ca $\frac{3}{4}$ av befolkningen analfabeter. Yidynastin kom att ha makten fram till 1910. Under perioden 1592-1598 kom dock landet att återigen drabbas av en japansk ockupation som i princip lade hela landet söder om Han-floden i ruiner. Då lät den koreanska amiralen Yi Sun-Sin bygga ett antal järnklädda fartyg – Turtle-Ship – som idag används som symbol för Koreas försvarsvilja. Skeppet var i princip omöjligt att forcera med eld eller kulor. En kopia finns att beskåda på War Memorial Museum. Detta krig förstärkte ytterligare den avskyn som koreanerna hade gentemot japanerna. Sydkoreanska marinen har även en replika som är i bruk och finns att beskåda i Pusan. Används bland annat i samband med ceremonier vid examen av marinofficerare.

Under 1700 talet kom så kristendomen till Asien och Korea. De lägre klasserna i Korea kom att anamma kristendomen. Detta eftersom de alltid känt sig underlägsna den övriga befolkningen. I likhet med andra delar i världen kom de att förföljas av de styrande och tvingas till underkastelse. Man räknar med att det idag finns cirka 5 miljoner kristna i Sydkorea samt 1 miljon katoliker. Dessa grupper har kommit att spela en betydande roll politiskt i den koreanska oppositionen.

Korea har dock under en lång period fått hjälp av Kina vilket kom att isolera Korea under ca 250 år från övriga världen. Det gjorde att all kontakt kom att ske via Peking. Genom Koreas val kom detta att ytterligare isolera halvön och undertrycka den kulturella utvecklingen.

Under senare delen av 1800 talet kom Korea in under intressesfären av den Fransk-Engelska och ryska och japan. Även USA och Tyskland kom att visa stort intresse för Korea.

På grund av inre motsättningar i Korea kunde Japan och Kina utnyttja situationen och överföra stridskrafter till Korea. När kriget mellan Japan och Kina startade 1894 kom därför striderna att genomföras på Koreansk mark. Efter Japans seger över Kina kom Kina att avstå från överhöghetsanspråk på Korea vilket gav Japan en ledande roll i Korea.

Detta medgivande från Korea kom att oroa ryssarna som lyckades övervinna den kejserliga gunsten och som ledde till krig mellan ryssland och japan 1904. Kriget utspelades i huvudsak på koreansk mark. Japan gick som segrare ur denna konflikt och Ryssland accepterade att Japan fick full kontroll över Korea. Korea kom därmed att till 100 % hamna under Japansk

intressesfär. Ryssland erkände även att japan införde det japanska språket och kulturen i det koreanska samhället. Detta förhållande rådde ända fram till 1945 då japan förlorade överhögheten över Korea genom förlusten i andra världskriget. Under perioden led det koreanska folket fruktansvärda kval. All utbildning, alla högre befattningar var förbehållna för japaner. Mot slutet förbjöds även det koreanska språket. I skolor och i offentliga sammanhang skulle alla tala japanska. I efterhand kan dock konstateras att den tekniska utvecklingen inte kommit till stånd utan den japanska ockupationen. Än idag finns det viss bitterhet gentemot den japanska befolkningen.

Redan under 1800-talet ansågs den 38 breddgraden vara en naturlig delare mellan den ryska och japanska överhögheten. Den 38 breddgraden blev därför 1945 en kompromiss mellan stormakterna eftersom intressena kolliderade. Gränsen lever kvar och är ur många intressen olycklig med avseende ur näringslivssynpunkt. I norr finns ofantliga naturresurser i form av malm, vattenkraft, kol, skog och i söder finns de bästa och största jordbrukstillgångarna.

Den koreanska befolkningen var inte beredd att överta styret efter så många års överhöghet vilket medförde att ryssarna kom att godkänna den Demokratiska Folkrepubliken Korea i Norr och amerikanerna Republiken Korea i söder. Detta var läget 1949 och därmed var den koreanska halvön delad och nu återstod endast ett antal militära rådgivare i söder och norr.

Detta var utgångsläget inför Koreakriget 1950-1953